

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษามูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจภายในจังหวัดของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยา สุโขทัยและกำแพงเพชร” เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed method) โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นหลักและใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) สนับสนุนและแสดงความคิดเห็นของคนในพื้นที่ส่วนใหญ่ อันจะทำให้เนื้อหาสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อค้นหามูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินอันเกิดจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก่อนและหลังเป็นเมืองมรดกโลก เพื่อทำการวิเคราะห์โครงสร้างตลาดของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดอยุธยา สุโขทัยและกำแพงเพชร โดยมีรายละเอียดของกระบวนการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่โดยรอบของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร โดยมีรายละเอียดของพื้นที่ดังนี้

1.1 อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา มีอาณาเขตที่เกี่ยวข้อง คือ

1.1.1 พื้นที่ในเกาะเมือง ได้แก่ วัดพระศรีสรรเพชญ์ พระราชวังโบราณอยุธยา (พระที่นั่งสรรเพชญมหาราชาสาท) วัดมหาธาตุ วัดราชบูรณะ วิหารพระมงคลบพิตร วัดพระราม พระราชวังจันทร์เกษม วัดสุวรรณาาราม วัดโลกยสุธาราม วัดธรรมิกราช วัดเสนาาราม เจดีย์พระศรีสุริโยทัย และกำแพงและป้อมปราการกรุงเก่า

1.1.2 พื้นที่นอกเกาะเมือง ได้แก่ วัดไชยวัฒนาราม วัดพุทไธศวรรย์ วัดหน้าพระเมรุ วัดใหญ่ชัยมงคล วัดกษัตราธิราชวรวิหาร วัดพนัญเชิง วัดกุฎีดาว วัดภูเขาทอง วัดพระยาแมน หมู่บ้านโปรตุเกส หมู่บ้านญี่ปุ่น เหนียคคคล้องช้าง โบสถ์นักบุญยอแซฟ

1.1.3 ส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประสาทนครหลวง พระราชวังบางปะอิน และพระนารายณ์ราชนิเวศน์

ในการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะพื้นที่โดยรอบในเกาะเมือง และนอกเกาะเมืองแต่เพียงเท่านั้น เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่จะเห็นผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงชัดเจนที่สุด และเพียงพอสำหรับตอบคำถามการวิจัย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา มีประชากรทั้งหมด 138,746 คน (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2552 ที่ทำการปกครองจังหวัดอยุธยา)

1.2 อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร มีอาณาเขตที่เกี่ยวข้อง คือ

1.2.1 โบราณสถานในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ได้แก่ พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช วัดมหาธาตุ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรามคำแหง วัดตระพังเงิน วัดศรีสวาย วัดตระพังทอง วัดสระศรี วัดชนะสงคราม วัดตระกวน ศาลตามาแดง วัดพระพายหลวง เต่าทุเรียนสุโขทัย วัดสังฆวาส วัดศรีชุม วัดช้างล้อม วัดตระพังทองกลาง วัดเจดีย์สูง วัดก้อนแดง วัดต้นจันทร์ วัดเชตุพน วัดเจดีย์สี่ห้อง วัดศรีพิจิตรกิริติถัลยาราม วัดวิหารทอง วัดอโศการาม วัดมูมลังกา วัดตะพานหิน วัดอรัญญิก วัดช้างรอบ วัดเจดีย์งาม วัดถ้ำหีบ วัดมังกร วัดพระยืน วัดป่ามะม่วง วัดตึก และสรีดภงค์หรือท่านบพระร่วง

กลุ่มโบราณสถานดังกล่าวข้างต้น ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองสุโขทัย มีประชากรจำนวน 106,168 คน (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2552 ที่ทำการปกครองจังหวัดสุโขทัย)

1.2.2 โบราณสถานในอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย ได้แก่ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุเขลียง(วัดพระปรารค์) วัดขมขึ้น กำแพงเจ้าจันทร์ วัดโดกสิงคาราม วัดนางพญา วัดสวนแก้วอุทยานใหญ่ วัดเจดีย์เจ็ดแถว วัดช้างล้อม วัดเขาพนมเพลิง วัดเขาสุวรรณคีรี วัดกุฎีราย และเต่าสังคโลก

กลุ่มโบราณสถานดังกล่าวข้างต้น ตั้งอยู่ในเขตอำเภอศรีสัชนาลัย มีประชากรจำนวน 93,624 คน (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2552 ที่ทำการปกครองจังหวัดสุโขทัย)

1.2.3 โบราณสถานในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ได้แก่ วัดพระบรมธาตุ วัดเจดีย์กลางทุ่ง กำแพงป้อมทุ่งเศรษฐี วัดพระธาตุ วัดพระแก้ว สระมน พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชร หลักเมือง วัดพระนอน วัดพระสี่อิริยาบถ วัดสิงห์ วัดช้างรอบ และวัดอวาสใหญ่ สำหรับโบราณสถานนอกเมืองหรือเขตอรัญญิก จะประกอบด้วยโบราณสถานที่สำคัญได้แก่ วัดหนองพิกุล วัดเจดีย์กลางทุ่ง วัดหนองลังกา และวัดขุ่มกอ

กลุ่มโบราณสถานดังกล่าวข้างต้น ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนครชุม จำนวนประชากรจำนวน 7,325 คน และเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ประชากรจำนวน 29,786 คน (ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2551 สำนักงานจังหวัดกำแพงเพชร)

รวมจำนวนประชากรในเขตพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร ทั้งสิ้น 236,903 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากประชากรมีจำนวนมากจึงไม่สามารถทำการศึกษาทั้งหมดได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการกำหนดขนาดของตัวอย่าง โดยใช้หลักการคำนวณขนาดตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) เนื่องจากมีจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยคำนวณขนาดตัวอย่าง ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ และได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 288 ครั้วเรือน โดยสูตรการคำนวณมีดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย e คือ ความคาดเคลื่อนของการเลือกตัวอย่าง ซึ่งความคาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ในการวิจัยครั้งนี้ยอมให้เกิดความคาดเคลื่อนได้ไม่เกินร้อยละ 5 นั่นก็คือ 0.05

N คือ ขนาดของประชากร

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

พื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์อยุธยา ประชากรจำนวน 138,746 คน

$$\text{แทนค่า} \quad n = \frac{138,746}{1 + 138,746 (0.05)^2} = 398.85$$

พื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร ประชากรจำนวนทั้งสิ้นเท่ากับ 236,903 คน

$$\text{แทนค่า} \quad n = \frac{236,903}{1 + 236,903 (0.05)^2} = 399.33$$

จากขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ข้างต้น คณะวิจัย จึงกำหนดขนาดตัวอย่างสำหรับ 2 พื้นที่ เป็นพื้นที่ละ 400 คน

จากนั้นคณะวิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) โดยการเลือกตัวอย่างตามพื้นที่และเทียบสัดส่วน เพื่อหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร ดังแสดงในตารางที่ 1 สำหรับในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์อยุธยา เนื่องจากมีอำเภอเดียว คณะวิจัยจึงเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 400 คนในพื้นที่เดียว เนื่องจากคณะวิจัยใช้ขอบเขตของการเป็นเมืองมรดกโลกคือ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร เป็นหลัก หลังจากนั้นคณะวิจัยก็จะใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อทำการแจกแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนตัวอย่างในแต่ละพื้นที่ของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร

แหล่งอุทยานประวัติศาสตร์	อำเภอ/เทศบาล	จำนวนประชากร	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
สุโขทัย	อำเภอเมืองสุโขทัย	106,168	179
ศรีสัชนาลัย	อำเภอศรีสัชนาลัย	93,624	158
กำแพงเพชร	เทศบาลเมืองกำแพงเพชร	29,786	50
	เทศบาลตำบลนครชุม	7,325	13
รวม		236,903	400

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถาม โดยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 โดยเนื้อหาของแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย บัญชีทางด้านบุคคลและเศรษฐกิจ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ ประเภทธุรกิจ ระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่ แนวคิดเชิงอนุรักษ์ แนวคิดเชิงพัฒนา และแนวคิดการพัฒนาเชิงอนุรักษ์ โดยคณะผู้วิจัยสร้างเป็นคำถามชนิดให้เลือกตอบ (checklist)

ตอนที่ 2 ข้อคำถามที่เข้วัดเกี่ยวกับพฤติกรรมของประชาชนในพื้นที่โดยรอบอุทยานประวัติศาสตร์ทั้ง 2 แห่ง เพื่อค้นหามูลค่าเพิ่ม/ลดที่ไม่เป็นตัวเงินโดยข้อคำถามจะประกอบด้วย 4 ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 เรื่องการจ้างงาน/การย้ายออกของแรงงานในพื้นที่

ประเด็นที่ 2 เรื่องการฟื้นฟู อนุรักษ์/ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม โบราณสถาน และโบราณวัตถุ

ประเด็นที่ 3 กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและการถือครองที่ดินของคนในพื้นที่/นอกพื้นที่

ประเด็นที่ 4 การคงอยู่/สูญเสี ซึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของคน

โดยข้อคำถามในตอนที 2 นี้ คณะวิจัยได้สร้างเป็นคำถามชนิดให้ค่าระดับคะแนน โดยตามระดับของกิจกรรม/พฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยค่าระดับคะแนนมีตั้งแต่ -10 ถึง +10 โดยมีค่า 0 (ศูนย์) เป็นค่ากลาง ทั้งนี้เพื่อวัดผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อโบราณสถาน โบราณวัตถุ และวัฒนธรรม ทั้งในด้านบวกและด้านลบ โดยค่าระดับคะแนนตั้งแต่ -1 จนถึง -10 แสดงถึงผลในด้านลบ และค่าระดับคะแนนตั้งแต่ +1 จนถึง +10 แสดงถึงผลในด้านบวก

ตอนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด (Open ended)

2. แบบสัมภาษณ์สำหรับการสัมภาษณ์เจาะลึก

ลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ที่คณะวิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษามูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจภายในจังหวัดของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดอยุธยา สุขทัยและกำแพงเพชร และผลจากการศึกษา ซึ่งคณะวิจัยเขียนเป็นแนวคำถามกว้างๆ เพื่อให้สามารถปรับใช้ได้ทุกสถานการณ์ โดยมีคำถามหลักดังนี้

2.1 นโยบายในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

2.2 โครงสร้างการผลิตและวิธีการผลิตในอดีตและปัจจุบัน

2.3 การส่งเสริมการผลิตของท้องถิ่นและชุมชนอันเกิดจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

2.4 นโยบายการกระจายรายได้ และ/หรือการรูปแบบการกระจายรายได้อันเกิดจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

2.5 การควบคุมทางธุรกิจ เช่น การควบคุมการผูกขาด

2.6 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวทั้งที่เป็นตัวเงิน (โดยประมาณ) และที่ไม่ใช่ตัวเงิน

3. แบบสัมภาษณ์สำหรับการสนทนากลุ่ม

คณะวิจัยได้กำหนดกรอบคำถามร่วมกันกับกลุ่มที่ร่วมวิจัยในชุดโครงการเดียวกัน โดยตั้งคำถามเพื่อให้เข้าประเด็นที่คณะวิจัยทุกกลุ่มต้องการ ซึ่งชุดคำถามประกอบด้วยประเด็นดังนี้

3.1 ประเด็นเรื่องข่าวการที่อุทยานประวัติศาสตร์อยุธยาและเมืองบรีวารได้ถูกตักเตือนและอาจถูกถอดถอนจากการเป็นมรดกโลกหากไม่เร่งดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

3.2 ประเด็นเรื่องความร่วมมือในการอนุรักษ์สำหรับหน่วยงานที่อยู่ในพื้นที่ตลอดจนข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น

3.3 ประเด็นเรื่องศักยภาพในการบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลก ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการ

3.4 ประเด็นเรื่องผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบจากการที่จังหวัดอยุธยา สุโขทัยและกำแพงเพชร ได้เป็นเมืองมรดกโลก รวมถึงมูลค่าเพิ่มที่ไม่เป็นตัวเงินที่จังหวัดทั้งสาม ได้รับจากการเป็นเมืองมรดกโลก

3.5 ประเด็นเรื่องพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนยังเมืองมรดกโลก

3.6 ประเด็นเรื่องนโยบายรัฐในการส่งเสริมและสนับสนุนมรดกโลกให้เป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยว

4. แบบสังเกต เป็นแบบการบันทึกข้อมูล โดยมีรายละเอียดของเนื้อหาที่ทำการสังเกต ดังนี้

4.1 ลักษณะของการประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่

4.2 ลักษณะ/ประเภทของธุรกิจที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

4.3 พฤติกรรมการใช้จ่ายทั้งของนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่

4.4 ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.5 ความเสื่อมโทรมของโบราณสถานและโบราณวัตถุ

4.6 การคงอยู่ซึ่งอัตลักษณ์ วัฒนธรรมดั้งเดิมของคนในท้องถิ่น/ชุมชน

ทั้งนี้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ทางคณะวิจัยได้มีเครื่องมือและอุปกรณ์อื่นๆ ที่ใช้ประกอบการรวบรวมข้อมูล อันได้แก่ เครื่องบันทึกเสียงพร้อมอุปกรณ์ กระดาษจดบันทึก และกล้องถ่ายรูป

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือทั้งเครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณและเครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สำหรับแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือด้วยวิธีการดังนี้

1.1 ศึกษา ค้นคว้าความรู้ทางวิชาการ ทักษะและความคิดเห็นของผู้มีความรู้ และทำงานเกี่ยวข้องกับมรดกโลกหรือทำงานด้านการท่องเที่ยว และออกแบบข้อคำถามให้ครอบคลุมเกี่ยวกับกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนโดยรอบแหล่งท่องเที่ยว

1.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ตรวจแก้ไขแบบสอบถามให้มีความถูกต้องและเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสมตามคำแนะนำ

1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับประชาชนในพื้นที่ศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

1.4 จากนั้นก็หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation)

1.5 จากนั้นก็นำแบบสอบถามมาทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, p.202-204)

1.6 ปรับปรุงแบบสอบถามในขั้นสุดท้ายทั้งทางด้านภาษา และการเรียงลำดับคำถาม เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบสัมภาษณ์สำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญนั้น คณะวิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือด้วยวิธีการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ และวางกรอบเนื้อหาที่ต้องการตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย จากนั้นกำหนดเป็นหัวข้อเพื่อทำการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

3. แบบสัมภาษณ์สำหรับการสนทนากลุ่ม คณะวิจัยได้กำหนดกรอบคำถามร่วมกันกับกลุ่มที่ร่วมวิจัยในชุดโครงการเดียวกัน โดยทุกกลุ่มได้ส่งตัวแทนมาปรึกษารื้อกันในการตั้งคำถาม เพื่อให้เข้าประเด็นที่คณะวิจัยทุกกลุ่มต้องการ ซึ่งตัวแทนกลุ่มได้ทำการหารือกับสมาชิกนักวิจัยและนำข้อคำถามมาเสนอในชุดโครงการเพื่อส่งคำถามให้กับตัวแทนของชุดโครงการเพื่อทำการสัมภาษณ์ต่อไป

4. ส่วนแบบสังเกต คณะวิจัยได้กำหนดกรอบการเก็บข้อมูลแบบกว้างๆ เป็น 3 ด้านด้วยกัน ได้แก่ ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ ลักษณะทางด้านสังคมและวัฒนธรรม และพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์ โดยในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล คณะวิจัยได้ทำการบันทึกภาพประกอบการสังเกตในแต่ละด้าน

การหาคุณภาพเครื่องมือ

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัย ได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ระเบียบวิธีวิจัย และมีประสบการณ์ทางการวิจัยมาเป็นอย่างดี จำนวน 2 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามและตัวแปรที่ต้องการวัด แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

2. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจโดยผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้ว มาพิจารณาแก้ไขปรับปรุง

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบ และแก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปดำเนินการทดลองใช้ (try out) กับประชาชนในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์อยุธยา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

4. นำแบบสอบถามดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์ และหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) โดยใช้สูตร “สัมประสิทธิ์อัลฟา” ของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.808

สำหรับแบบสัมภาษณ์นั้น คณะวิจัยได้ทำการปรึกษาหารือกับที่ปรึกษาในการวิจัยได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงดี ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านงานวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อตั้งคำถามให้ตรงประเด็นตามที่แต่ละกลุ่มย่อยในชุดโครงการต้องการและดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพอย่างถูกต้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย คณะวิจัย ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการ และขั้นตอน ดังนี้

1. กรณีของการเก็บข้อมูลรายได้ประจำจังหวัด คณะวิจัยจะทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณบดีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ถึงหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูล ตามรายละเอียดที่ได้กำหนดไว้ และลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง

2. กรณีข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึกและการสนทนากลุ่มนั้น คณะวิจัยได้ดำเนินการลงพื้นที่ ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเองพร้อมทั้งจัดบันทึกในกระดาษและทำการบันทึกเสียงเก็บไว้ด้วย

3. กรณีแบบสอบถามคณะวิจัยแจกจ่ายแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมด้วยตนเอง จากนั้นก็จะนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้ มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. กรณีข้อมูลจากแบบสังเกต คณะวิจัยได้รวบรวมรายละเอียดต่างๆ ที่ได้บันทึกไว้ทั้งในรูปแบบการจดบันทึกและการบันทึกภาพ และนำมาแยกแยะตามประเด็นที่ต้องการใช้ในงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัยขั้นนี้มีทั้งการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยคณะวิจัยได้ทำการแยกวิเคราะห์ตามความเหมาะสมดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ในการวิจัยเชิงปริมาณคณะวิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และทำการวิเคราะห์ผลโดยดูแนวโน้มค่าตัวเลขที่ได้เป็นบวกหรือลบ หากค่าเฉลี่ยที่ได้เป็นบวกแสดงถึงมูลค่าที่เพิ่มขึ้นในเชิงบวกหรือผลกระทบในด้านดีต่อคนในพื้นที่มรดกโลก หากค่าเฉลี่ยที่ได้เป็นลบก็จะแสดงถึงมูลค่าที่ลดลงหรือผลกระทบในด้านลบต่อคนในพื้นที่มรดกโลก

2. ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คณะวิจัยได้แยกการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ศึกษามูลค่าเพิ่มที่เป็นตัวเงิน ส่วนที่ศึกษามูลค่าเพิ่มที่ไม่เป็นตัวเงิน และส่วนที่ศึกษาโครงสร้างตลาด โดยรายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นดังนี้

2.1 ส่วนที่ศึกษามูลค่าเพิ่มที่เป็นตัวเงิน คณะวิจัยได้นำข้อมูลรายได้ประชาชาติรายจังหวัดของอุตสาหกรรมบริการตั้งแต่ปีพ.ศ.2524-2540 (ค.ศ.1981-1997) และเนื่องจากรัฐบาลได้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการเก็บข้อมูลรายได้ประชาชาติอันเกิดจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยแยกข้อมูลเป็นรายได้ประชาชาติรายจังหวัดจากอุตสาหกรรมโรงแรมและที่พัก และจากอุตสาหกรรมภัตตาคารและร้านอาหาร โดยเริ่มการคำนวณแบบใหม่ตั้งแต่ปีพ.ศ.2538 (ค.ศ.1995) เป็นต้นมา จึงทำให้มีข้อมูลที่เหลื่อมกันบ้างในช่วงปี พ.ศ. 2538-2540 ทำให้ข้อมูลอุตสาหกรรมบริการในช่วงแรกได้รวมภาคขนส่งไว้ด้วย แต่ในช่วงหลังคณะวิจัยไม่ได้นำภาคขนส่งมาคิดรวมไว้ด้วย เนื่องจากในมูลค่าของการขนส่งภาพรวมนั้น ประกอบด้วยการขนส่งเพื่อการผลิตและการขนส่งเพื่อการท่องเที่ยวซึ่งไม่ได้แยกว่าในแต่ละวัตถุประสงค์นั้นมีมูลค่ารายได้คิดเป็นเท่าไร ดังนั้น เพื่อป้องกันการผิดพลาดอันเกิดจากข้อมูลไม่เท่าเทียมกัน คณะวิจัยจึงได้นำเสนอการวิเคราะห์โดยเปรียบเทียบข้อมูลแต่ละอุตสาหกรรมในปีเดียวกันช่วงก่อนเป็นมรดกโลกและหลังเป็นมรดกโลก และเปรียบเทียบข้อมูลอุตสาหกรรมเดียวกันกับในจังหวัดใกล้เคียงว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ เพราะเหตุใด

สำหรับการเปรียบเทียบนั้น คณะวิจัยได้เปรียบเทียบระหว่างรายได้ภาคอุตสาหกรรมบริการเทียบกับภาคการผลิต เปรียบเทียบรายได้จากภาคอุตสาหกรรมบริการเหมือนกันเทียบกับจังหวัดใกล้เคียงกันในช่วงก่อนเป็นเมืองมรดกโลกและเปรียบเทียบข้อมูลดังกล่าวหลังการเป็นเมืองมรดกโลก เพื่อวิเคราะห์ว่ารายได้ที่เกิดขึ้นในจังหวัดมาจากภาคอุตสาหกรรมหรือภาคบริการ และ

เปรียบเทียบกับจังหวัดใกล้เคียงเพื่อวิเคราะห์การพำนักพักพิง และความแตกต่างจากการได้เป็นเมืองมรดกโลก

2.2 ส่วนที่ศึกษามูลค่าเพิ่มที่ไม่เป็นตัวเงิน คณะวิจัยได้นำข้อมูลที่รวบรวมมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (tri-angula checking) ควบคู่กันไปด้วย ได้แก่ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์หลายแหล่งซึ่งต่างหน่วยงานกัน จากแบบสังเกต และจากภาพถ่าย จากนั้นจึงทำการสรุปผลการวิเคราะห์

2.3 ส่วนที่ศึกษาโครงสร้างตลาด คณะวิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลดิบซึ่งแสดงรายละเอียดของจำนวนผู้ผลิตในแต่ละกลุ่มธุรกิจจากแต่ละพื้นที่ มาวิเคราะห์โดยการประมาณการส่วนแบ่งตลาดจากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ค่าการกระจุกตัว นอกจากนี้คณะวิจัยก็ทำการวิเคราะห์จากพฤติกรรมในการแข่งขันของผู้ผลิตควบคู่ไปด้วย โดยการพิจารณาคู่แข่งนั้นคณะวิจัยจะพิจารณาจากการแย่งชิงลูกค้าซึ่งเป็นนักท่องเที่ยว